

L. JUNEK, *Autoportret*. Zagreb, Moderna galerija

interpolacijama, Arhitektura, 1983, 184–185; *Gradotvorni model*, *ibid.*, 1983–1984, 186–188; *Ksaver, Ksaver*, ČIP, 1984, 12; *Tri zaboravljene zgrade*, Arhitektura, 1987, 200–203.

LIT.: N. Mikac, *Prema novoj figuraciji*, Arhitektura, 1986, 196–199. — S. Knežević, *Dražen Juračić*, nagrada VI. Nazor, ČIP, 1988, 7–8. — I. Maroević, *Dom zdravlja Centar u Zagrebu*, *ibid.*, 1988, 11. J. M. M.

JURAJ, glagoljski skriptor i iluminator (XV. st.). God. 1459. napisao i, najvjerojatnije, iluminirao višebojnim geometrijskim i pozlaćenim inicijalima *I. novljanski brevijar*, koji se (osim 5 listova u HAZU) nalazi u župnome uredu u Novom Vinodolskom (u dva sveska).

LIT.: I. Milčetić, *Hrvatska glagoljska bibliografija*, Starine JA Zagreb 1911.

JURAJ ALEGRETOV, dubrovački zlatar (XV. st.). Radio u Veneciji gdje je 1473. prema crtežima renesansnoga slikara Cosima Ture skovao velik broj srebrnih predmeta za vjenčanje ferrarskoga vojvode Ercolea I. d'Este. Spominje se 1494. u Dubrovniku.

LIT.: C. Fisković, *Dubrovački zlatari*, SHP, 1949, 1, str. 143, 249.

JURAJ DIMITROV, graditelj (XV. st.). Rodom iz Zadra, spominje se od 1442–46. u Rijeci, gdje radi na proširenju crkve Sv. Marije i gradnji jedne bočne kapele. God. 1443. radi na župnoj crkvi u Pagu a 1445. spominje se kao stanovnik Raba, gdje 1448–52. radi na gradnji samostana i crkve Sv. Eufemije u Kamporu, pregrađuje i popravlja (1451) palaču Kolona Crnote i zvonik stolne crkve. U Rabu ima svoju radionicu u koju 1451. prima učenika Blaža Milićeva iz Šibenika, sljedeće godine Petra iz Splita a 1472. Šimuna Sitanka iz Bužana.

LIT.: C. Fisković, *Andrija Aleši i ostali majstori u Rabu*, *Prilozi — Dalmacija*, 1948. — I. Perčić, *Rad zadarskog graditelja i kipara Jurja Dimitrova u Rijeci*, *ibid.*, 1954. N. B. B.

JURAJ MATIJEV DALMATINAC, kipar i graditelj (Zadar, poč. XV. st. — Šibenik, 1473/75). O njegovoj mladosti, školovanju i prvim radovima zna se vrlo malo, a nije mu poznato ni obiteljsko ime (prezime Orsini koje se navodi u starijoj literaturi prisvojio je tek njegov sin). Do 1441, kada dolazi u Šibenik, živi u Veneciji, gdje ima obitelj i kuću. U to doba već je afirmirani umjetnik, pa se vjerojatno na njega odnose navodi Filaretea, a po njemu i Vasarija, o kiparu »Schiavonu koji je učinio značajne stvari u Veneciji«. Njegovi radovi u Veneciji nisu dokumentirani. Na osnovi stila radova u domovini može se zaključiti da je radio u radionici kipara

Giovannija i Bartolomea Bona. Pretpostavlja se da je bio njihov suradnik pri izradi kipova i ukrasa na Porta della Carta, a kao samostalni rad pripisuje mu se reljef Sv. Marka s bratimima u luneti portala Scuole di San Marco. Neki detalji s Arca Foscari Duždeve palače vrlo su slični konstruktivnim i dekorativnim rješenjima koja je J. D. ostvario poslije na šibenskoj katedrali.

U Veneciji J. D. usvaja stil kićene gotike (tzv. *gotico fiorito*), koji je tada bio na vrhuncu, ali sudeći po njegovim prvim radovima u domovini, prihvaća i elemente novoga stila — toskanske renesanse, tek prodrle u grad na lagunama. Stvaralačka i individualna sinteza gotike i renesanse prisutna je u cijelome Jurjevu djelu te je on prvi i najosebujniji predstavnik mješovitog gotičko-renesansnoga stila, koji obilježava regionalnu umjetnost Dalmacije druge pol. XV. i poč. XVI. st.

Juraj djeluje u Dalmaciji kao graditelj i kao kipar 1441–73. Pozvan je u Šibenik iz Venecije da nastavi gradnju katedrale započete 1431. u stilu venecijanske gotike. Do njegova dolaska bili su izgrađeni bočni zidovi, dio pročelja, dva portala, a izgradnjom kapela bio je definiran izgled bočnih brodova. Svojom koncepcijom ist. dijela crkve Juraj je katedrali dao monumentalni oblik, dodavši joj poprečni brod i kupolu nad križištem, tri polukružne apside, krstionicu i sakristiju. Apside je započeo zidati 1443 (bilo je potrebno ukloniti neke zgrade na tome mjestu), kako je zabilježeno na svečanome natpisu koji pridržavaju dva renesansna putta na pilastru uz sjev. apsidu. Tu je majstorov potpis: »hoc opus cuvarum fecit magister Georgius Mathaei Dalmaticus«. Apside nije sagradio na uobičajeni način kamenim kvadrima, već sustavom profiliranih pravokutnih kamenih okvira u koje su umetnute veće ploče ukrašene plitkim nišama s perspektivno prikazanim kanelima i školjkom na vrhu. Na frizu koji teče oko apsida islesao je sedamdeset i jednu ljudsku glavu, galeriju realističkih portreta tipova ljudi, volumenom i detaljima precizno definirana karaktera i izraza. U unutrašnjosti katedrale uzdignuo je svetište za šest stepenica i podignuo četiri velika stupa s kapitelima od kovčeva lišća, nad kojima je poslije bila

JURAJ DALMATINAC, glave na apsidi šibenske katedrale

